1

ਅੰਤਿਕਾ-1

ੳ. ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ :

ਨਾਂ :	**ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ (ਡਾ.)**
ਜਨਮ ਮਿਤੀ :	20 ਅਗਸਤ, 1944
ਜਨਮ ਸਥਾਨ :	-
ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਾ :	ਅਜੀਤ ਭਵਨ, ਨਹਿਰੂ ਗਾਰਡਨ ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ
ਉਪਲੱਬਧੀਆਂ :	**ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ:** ਫਰਵਰੀ 1968 ਤੋਂ ਅਗਸਤ 1974 ਤੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੰਪਾਦਕ; ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਮਾਸਿਕ ਅੰਨਦਾਤਾ ਦੀ 1974 ਤੋਂ 1978 ਤੱਕ ਸੰਪਾਦਨਾ; ਮਾਸਿਕ ਅਪਸਰਾ ਦੇ 1976 ਤੋਂ 1978 ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ; ਮਾਸਿਕ ਤਸਵੀਰ ਦੇ 1970 ਤੋਂ ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ; ਜੁਲਾਈ 1978 ਤੋਂ ਅਗਸਤ 1984 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ; ਅਗਸਤ 1984 ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ; ਜਨਵਰੀ 1996 ਤੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਸਮਾਚਾਰ (ਹਿੰਦੀ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ। **ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ:** 1991 ਵਿੱਚ ਪੱਤਰੇ; ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਕੇ ਅੱਠ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਕੀਤਾ।
ਪੁਸਤਕਾਂ :	ਕੁੱਝ ਪੱਤਰੇ (ਨਾਵਲ); ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦਾਇਰੇ; ਧਰਤੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ (ਸਫਰਨਾਮਾ); ਲੇਖ ਸੰਗ੍ਰਹਿ: ਜੋਤ ਜਗਦੀ ਰਹੇਗੀ ;ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਗੌਰਵ; ਪੈਂਡਾ ਬਾਕੀ ਹੈ; ਮੋਮਬਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋਅ; ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਗੀਤ; ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੋਹ; ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਚਾਨਣ; ਪਲੀਤ ਹੋਇਆ ਚੌਗਿਰਦਾ।
ਸੰਗੀਤ ਐਲਬਮ:	ਉਰਦੂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਗੀਤਾਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਐਲਬਮਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋਈਆਂ; ਜਜ਼ਬਾਤ(2003); ਸਿਜਦਾ (2004); ਆਹਟ (2005); ਸ਼ਰਧਾਜਲੀ (2009); ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ (2015); ਲੋਕਗੀਤ (2016); ਆਸਥਾ (2016); ਕਸੁੰਭੜਾ (2017); ਸਰਘੀ (2018); ਜੁਗਨੂੰ (2019); ਦਰਦ-ਏ-ਦਿਲ (2019); ਦਾਸਤਾਨ (2019); ਸੰਵੇਦਨਾ (2019); ਮਾਣ ਨਾ ਕੀਜੈ(2020)।
ਸਨਮਾਨ :	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨ; ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਵਾਰਡ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨ;ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ 1992 ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨ; ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਡੀ.ਲਿਟ.(ਆਨਰਿਸ ਕਾਜ਼ਾ) ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ; ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2016 ਵਿੱਚ 'ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ' ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ।

ਨਾਂ : **ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ (ਡਾ.)**

ਜਨਮ ਮਿਤੀ : 12 ਫਰਵਰੀ, 1955

ਜਨਮ ਸਥਾਨ : ਜੰਡਿਆਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ

ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਾ : 20 ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਾਲੋਨੀ, ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. (ਪੰਜਾਬੀ)

ਕਾਵਿ ਰਚਨਾ : ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋਈ; ਮਨੋਵੇਗ; ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮ; ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਇਕ ਸੰਵਾਦ; ਬਲੈਕ ਹੋਲ; ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦ; ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬੇਖ਼ਬਰ; ਲਹੂ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼

ਪੁਸਤਕਾਂ : ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਇਕ ਸੰਵਾਦ (ਹਿੰਦੀ); ਬਲੈਕ ਹੋਲ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ); ਅਣਲਿਖੇ ਵਰਕੇ (ਕਾਵਿ ਨਿਬੰਧ) ਬਰਤਾਨਵੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪਛਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਸਮੀਖਿਆ); ਸਮਰਥਕ (ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ); ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਤਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ; ਕਫਣ

ਨਿਰਮਾਣ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ : ਉੱਘੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ- ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ; ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ; ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ; ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ; ਡਾ. ਰੌਸ਼ਨ ਲਾਲ ਆਹੂਜਾ; ਸੁਰਜੀਤ ਰਾਮਪੁਰੀ; ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ; ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ; ਡਾ. ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ; ਦਰਸ਼ਨ ਬੁੱਟਰ; ਅਰਮਜੀਤ ਕੌਂਕੇ; ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ; ਸਤੀਸ਼ ਗੁਲਾਟੀ; ਧਰਮ ਕੰਮੇਆਣਾ; ਬਲਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ; ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ।

ਕੁੱਝ ਪੱਤਰੇ : ਡਾ. ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਮ ਦੇ ਨਾਵਲ ਉੱਤੇ ਲੜੀਵਾਰ (ਅੱਠ ਕਿਸ਼ਤਾਂ); **ਜੁਗ ਬਦਲ ਗਿਆ** : ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦੇ ਨਾਵਲ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਲੜੀਵਾਰ (ਚਾਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ); **ਰੂਪਧਾਰਾ** : ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਵਲ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਲੜੀਵਾਰ (ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ); **ਵਾਵਰੋਲੇ** : ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਆਰਥਰ ਮਿਲਰ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਟਕ **'ਡੈੱਥ ਆਫ਼ ਏ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ'** ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਲੜੀਵਾਰ (ਚਾਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ); **ਸੂਲਾਂ ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਫੁੱਲ** : ਧਰਮ ਕੰਮੇਆਣਾ ਦੀ ਲੰਬੀ ਕਵਿਤਾ **'ਸਿਗਲੀਗਰਨੀ'** ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੰਗੀਤ-ਨਾਟਕ (ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ); **ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ** ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ (08-04-1999 ਤੋਂ 14-04-1999);**'ਬਦਲੇ ਖੋਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ'** ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਤਵਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉੱਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਨਾਟਕ (ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ); **ਸਾਇਕਲ ਦੌੜ**: ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਣਖੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਫਿਮਾਂਕਣ ; **ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ** : ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਫੁੱਲ ਦੇ ਨਾਟਕ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ; **ਸਨਾਟਾ**: ਚੰਦਨ ਨੇਗੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕਮੋਡ' ਦਾ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ; **ਪਹੁ ਫੁਟਾਲਾ** : ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਟੀ.ਵੀ. ਨਾਟਕ ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਨਾਟਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ **'ਸ਼ਰਾਫਤ'** ; **'ਭੁੱਲ ਭੁਲੇਖ'** ; **'ਡੁੱਬਦੇ ਹਨੇਰੇ'** ; **'ਲੋਗੜ'** ਅਤੇ **'ਦਰਵਾਜ਼ੇ'** ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ। ਡੀ.ਐਨ. ਗੋਸਵਾਮੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਲੜੀਵਾਰ **'ਫੈਸਲਾ'** (27 ਕਿਸ਼ਤਾਂ) ਅਤੇ **'ਦੋ ਹਰਫ਼ ਅਧੂਰੇ'** (ਚਾਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ) ; ਅਧਾਰਸ਼ਿਲਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੜਕਨਾਮਾ ਦੇ ਨਾਵਲ **'ਕੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ'** ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਲੜੀਵਾਰ ਦਾ ਡੀ.ਡੀ. ਕਿਸਾਨ ਚੈਨਲ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ (26 ਕਿਸ਼ਤਾਂ)

ਤਜਰਬਾ : ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ : ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ; ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ; ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ; ਉੱਪ-ਸੰਪਾਦਕ-ਕਮ-ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸੰਪਾਦਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ; ਉੱਪ ਸੰਪਾਦਕ : ਰੋਜ਼ਾਨਾ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ 'ਅਜੀਤ' ; ਫ਼ਿਲਮ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (FTII) ਪੂਣੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ; ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਚਾਲਕ ; ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਤ੍ਰੈਮਾਸਿਕ ਕਾਵਿਲੋਕ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ : **Vision to Wisdom- may 2016**; Abode of Bless : ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 400 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮ; Enviable Past to Glorious Future; ਅਗਨੀਦੀਖ਼ਸ਼ਾ; ਕਵੀ ਔਰ ਕਵਿਤਾ; ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੋਧਣ ਧਰਤੁ ਲੋਕਾਈ ; ਮਨੁ ਕਾ ਮਾਨ ਤਿਆਗੋ; ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੁ ਨਾ ਟਰੋਂ; A Symbol of Composite Culture; ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮ; ਸੁਨਹਿਰੇ ਸਪਨੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸਾਥ; ਅਣਥੱਕ ਕਰਮਯੋਗੀ;

ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਗੌਰਵ : ਉੱਘੇ ਗਾਇਕ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮ; ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਤੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਸਨਮਾਨ : ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ; ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੁਰਸਕਾਰ -2003 ; ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਐਚੀਵਰਜ਼ ਐਵਾਰਡ-2019 ; ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਸਰਬੋਤਮ ਪੁਸਤਕ 2014 ਪੁਰਸਕਾਰ (ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦ) ; ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ : ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅ 'ਜਲਵਾ' ਲਈ -2009 ; ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਬਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਵਾਰਡ-2007 (ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ) ਸੀਚੇਵਾਲ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮ Holy War aganinst Pollution ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ-1998. ਰਚਨਾ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ 'ਨਾਭਾ' ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ; ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਪੁਰਸਕਾਰ-2005 : ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰਾਇਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਡੈਨਮਾਰਕ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ।